

УДК 373.2.016:81'233

DOI: [https://doi.org/10.33272/2522-9729-2026-1\(226\)-109-113](https://doi.org/10.33272/2522-9729-2026-1(226)-109-113)

ЗИМАКОВА ЛІЛІЯ ВАСИЛІВНА,

кандидатка педагогічних наук, доцентка, доцентка кафедри дошкільної освіти,
Полтавський національний педагогічний університет
імені В. Г. Короленка, м. Полтава, Україна

Liliya Zimakova,

PhD in Pedagogy, Associate Professor, Associate Professor at the Department of Preschool Education,
Poltava V. G. Korolenko National Pedagogical University,
Poltava, Ukraine

E-mail: liliazimakova@ukr.net

ORCID iD: <https://orcid.org/0000-0001-8066-5181>

ФОРМУВАННЯ МОВЛЕННЕВОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ ДІТЕЙ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ В ПАРТНЕРСЬКІЙ ХУДОЖНЬО-ПРОДУКТИВНІЙ ДІЯЛЬНОСТІ

А Здійснено теоретичний аналіз проблеми формування мовленнєвої компетентності дітей дошкільного віку в умовах партнерської художньо-продуктивної діяльності. Обґрунтовано доцільність діяльнісно-комунікативного та синергетичного підходів до організації освітнього процесу в закладі дошкільної освіти.

Розкрито потенціал художньо-продуктивної діяльності як середовища розвитку діалогічного, монологічного й рефлексивного мовлення дошкільників. Особливу увагу приділено феномену «точок біфуркації» як критичних моментів партнерської взаємодії, у яких мовлення виконує смислотворчу та регулятивну функції.

На прикладі екологічно спрямованого проекту «Екологічна стежина» проілюстровано реальні мовленнєві практики дітей, що виникають у процесі спільної творчості. Зроблено висновок про ефективність партнерської художньо-продуктивної діяльності для формування мовленнєвої компетентності дошкільників.

Ключові слова: мовленнєва компетентність; дошкільний вік; партнерська взаємодія; художньо-продуктивна діяльність; синергетичний підхід; «точки біфуркації»

FORMING THE LANGUAGE COMPETENCE OF PRESCHOOL CHILDREN IN PARTNERSHIP-BASED ARTISTIC AND PRODUCTIVE ACTIVITIES

С The article is devoted to the topical issue of developing speech competence in preschool children in the context of collaborative artistic and creative activities. The author argues for the need to move from traditional forms of teaching to an activity-based communicative model, in which speech is not only a means of communication but also a tool for cognition, self-regulation, and the meaning-making process.

Using the example of the implementation of the environmentally-oriented project "Ecological Path" in the senior group of a preschool educational institution, the actual speech practices of children were analyzed: explanations, reasoning, argumentation, classification, coordination of roles, and reflection on the results of activities. Examples of authentic children's communication confirm the meaning-making function of speech and its role in the self-regulation of partner interactions.

It is concluded that partnership-based artistic and productive activity, organized on the basis of a synergistic approach, creates effective conditions for the development of speech competence, emotional intelligence, and social maturity in preschool children.

Keywords: speech competence; preschool age; partner interaction; artistic and productive activity; synergistic approach; "bifurcation points"

Актуальність проблеми у загальному вигляді та її зв'язок із важливими практичними завданнями. Мовленнєва компетентність є одним із ключових показників готовності дитини дошкільного віку до подальшого навчання та повноцінної соціальної взаємодії. Сучасна система дошкільної освіти вимагає переходу від традиційного навчання до діяльнісно-комунікативного підходу, де мовлення виступає не лише засобом спілкування, а й інструментом пізнання, творчості, командної взаємодії та самовираження.

Однак у практиці роботи багатьох закладів дошкільної освіти (ЗДО) спостерігається недостатня увага до створення умов, що стимулюють природну мовленнєву активність дітей у процесі творчої взаємодії. Художньо-продуктивна діяльність (малювання, ліплення, аплікація, конструювання) має значний потенціал для розвитку всіх сторін мовлення, адже поєднує образотворчий, емоційний і мовленнєво-комунікативний складники. Саме в такій діяльності дитина має змогу не лише створювати матеріальні продукти,

а й поповнювати та активізувати словник, вправляти у правильній граматичній будові мовлення, автоматизувати звуковимову, виховувати інтонаційну виразність, описувати свої дії, обговорювати задум, аргументувати, міркувати, доводити думку, оцінювати результати, тобто активно практикувати мовлення в природному контексті.

Особливого значення набуває партнерська взаємодія педагога і дитини та дітей між собою, що ґрунтується на діалозі, співтворчості та довірі. Близькою для нас є думка Н. Білик, яка вважає, що позитивна педагогічна комунікація та партнерська взаємодія обов'язково передбачає спільну діяльність, обмін інформацією, емоціями й ідеями та взаємовплив учасників, унаслідок чого змінюється їхня поведінка й досвід. Така взаємодія, заснована на емпатії, уважному слуханні та взаємопідтримці, створює сприятливі умови для розвитку мовлення, комунікативних умінь і позитивних міжособистісних стосунків дітей [2, с. 24–25]. Переконані, що позитивний формат спілкування сприяє формуванню мотивації до мовленнєвої активності, розвитку емоційного інтелекту й соціальних навичок. Педагог виступає не контролером, а фасилітатором і співучасником дитячої творчості, створюючи ситуації успіху та рівноправного обміну думками [5, с. 8].

Отже, проблема формування мовленнєвої компетентності дітей у партнерській художньо-продуктивній діяльності є надзвичайно актуальною для сучасної дошкільної освіти. Її розв'язання сприятиме оновленню змісту, форм і методів педагогічної роботи відповідно до Концепції «Нова українська школа» та Державного стандарту дошкільної освіти.

Аналіз попередніх досліджень і публікацій. Формування мовленнєвої компетентності у дошкільному віці найефективніше розглядати в контексті діяльнісного підходу, де мовлення виступає інструментом планування й рефлексії дій дитини (А. Богуш, Н. Гавриш та ін.) [3]. Інтеграційний підхід у дошкільній освіті дозволяє поєднувати мовленнєві завдання з командними та художньо-продуктивними видами діяльності, підвищуючи смислове навантаження завдань і мотивацію дітей (Н. Гавриш [6], І. Кіндрат [9], Ю. Котелянець, Л. Шелестова, Л. Шульга [11] та ін.). Комунікативний підхід акцентує розвиток реальних соціальних умінь мовлення через ігрові та ситуаційні моделі взаємодії, що підтверджують праці Т. Піроженко [10], О. Вільхової, Н. Манжелій, Т. Фазан [4]. Синергетична парадигма в освіті дає концептуальну основу для розгляду групової творчої системи як самоорганізованої цілісності, у якій мовленнєва компетентність виникає як якісний ефект взаємодії учасників (сучасні роботи зі синергетики в педагогіці) (О. Вознюк [5], К. Седих, С. Барда [1] та ін.).

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми. Попри наявність численних досліджень, присвячених мовленнєвому розвитку дошкільників і використанню художньо-продуктивної діяльності в освітньому процесі ЗДО, низка суттєвих аспектів залишається недостатньо вивченою:

– по-перше, у наукових працях майже не аналізується нелінійний характер партнерської художньо-продуктивної діяльності як чинник розвитку мовлення дітей. Зокрема, поза увагою залишається феномен виникнення «точок біфуркації»

у процесі спільної творчості, які зумовлюють якісні зміни в мовленнєвій поведінці дошкільників;

– по-друге, недостатньо дослідженим є смислотворчий потенціал мовлення у художньо-продуктивній діяльності. У більшості досліджень мовлення розглядається переважно як засіб комунікації або називання результатів діяльності, тоді як його роль у конструюванні нових значень, переосмисленні задуму та переході до вищих рівнів організації спільного продукту залишається не розкритою;

– по-третє, відсутні цілісні наукові описи реальних мовленнєвих практик дітей у ситуаціях невизначеності, конфлікту і вибору, що виникають у партнерській діяльності. Зокрема, мало досліджено, як саме діти вербалізують труднощі, пропонують альтернативні рішення та пояснюють екологічні або соціальні наслідки власних дій;

– по-четверте, недостатньо опрацьованою є методологія аналізу дитячої комунікації не за формальними типами мовлення, а за логікою розвитку діяльності та виникнення критичних моментів, що відповідає синергетичному баченню освітніх процесів.

Ці аспекти є основою для подальших досліджень, тому **метою статті** є теоретичне обґрунтування та аналіз мовленнєвих практик дітей дошкільного віку, що виникають у процесі партнерської художньо-продуктивної діяльності, з позицій синергетичного підходу, а також виявлення ролі «точок біфуркації» як критичних моментів взаємодії у формуванні мовленнєвої компетентності дошкільників.

Викладення основного матеріалу. Партнерська художньо-продуктивна діяльність у ЗДО може бути організована як відкрите освітнє середовище, що функціонує за законами синергетичної логіки. На думку О. Вознюка, упровадження синергетичного підходу в педагогічну науку другої половини ХХ століття зумовило принципово нове осмислення освітньої мети, зорієнтованої на формування цілісної, творчої, самодетермінованої особистості, здатної до усвідомленого управління власним розвитком. Цей підхід долає лінійність і стандартизованість педагогічного мислення, розширює методологічний простір завдяки поліфункціональності та багатовимірності гіпотез і теоретичних конструкцій, водночас створюючи умови для розкриття творчого потенціалу особистості. Особливого значення у цьому контексті набувають так звані «точки біфуркації» – альтернативні, імовірнісні розвилки розвитку освітніх процесів, у межах яких відкриваються можливості для моделювання різноманітних педагогічних ситуацій, спільного з вихованцями конструювання творчих траєкторій розвитку та осмислення механізмів появи нового педагогічного досвіду [5, с. 14–15].

Відповідно до тлумачення, поданого у Великій українській енциклопедії, «точка біфуркації» розглядається як критичний стан системи, у якому вона втрачає стійкість до флуктуацій, що зумовлює виникнення ситуації невизначеності щодо подальшого розвитку: система може перейти до хаотичного стану або ж еволюціонувати на новий, диференційованіший і вищий рівень упорядкованості [7]. Назвемо умовно «точки біфуркації» в партнерській взаємодії дітей дошкільного віку як «критичні моменти взаємодії».

Така діяльність не передбачає жорстко заданого алгоритму дій або єдиного зразка кінцевого результату, натомість створює умови для вільного вибору змісту, матеріалів і способів взаємодії. Освітній простір ЗДО наповнюється різноманітними художніми та природними матеріалами, а діти мають можливість самостійно об'єднуватися в партнерські мікрогрупи відповідно до власних інтересів і задумів. Важливо підібрати соціальну тематику для такої діяльності, зокрема: екологічну, національно-патріотичну, фінансову грамотність, ранню профорієнтацію тощо.

Результати дослідження. Розкриємо сутність ідеї розвитку мовлення дошкільників у партнерській художньо-продуктивній діяльності на прикладі екологічної проблематики у старшій групі ЗДО. У цьому контексті, важливо в створити базовий «екологічний хаб» зі спільним доступом, це може бути як окрема кімната з аналогічною назвою, так і осередок у віковій групі – «міні-екологічний хаб», де діти залучаються до різних екологічних проєктів. Важливо наповнити цей «екологічний хаб» різноманітним художньо-продуктивним матеріалом, зокрема: природним матеріалом (шишками, жолудями, каштанами; гілочками різної товщини; сухим листям, корою дерев; дрібними камінцями, піском; насінням, сухою травою тощо); вторинною сировиною (картонними коробками різних розмірів; втулками від паперових рушників, туалетного паперу; кришечками, пластиковими пляшками; поліетиленовими, паперовими пакетами; клаптками тканини, мотузками тощо); художніми матеріалами (кольоровим і гофрованим папером; картоном; фарбами (гуашшю, аквареллю); пензлями, губками; пластиліном або солоним тістом); допоміжними засобами (клеєм, ножицями з безпечними кінцями; підкладками для роботи; різнокольоровими контейнерами для сортування матеріалів (як окремий екологічний акцент).

Ініціація художньо-продуктивної діяльності здійснюється через проблемно-ціннісний екологічний стимул, який не має однозначного розв'язання і відкриває поле для множинних інтерпретацій. Проблемні запитання, спрямовані на осмислення взаємодії людини і природи та можливостей допомоги доквіллю, створюють ситуацію вибору, що в синергетичному контексті може бути інтерпретована як «точка біфуркації». У цій ситуації актуалізується міркувально-доказове мовлення дітей, відбувається збагачення лексичного запасу екологічними поняттями, формується вміння встановлювати причинно-наслідкові зв'язки. Для розвитку домовленості та узгодження використовуються методи та прийоми, як-от: мовленнєві інструкції вихователя, проблемні запитання чи ситуації, мовленнєві дитячі пояснення, аргументації, розподіл ролей, вибори, оціночні судження, описи, класифікації, порівняння, узагальнення, інструкції тощо.

Подальший розвиток мовленнєвих практик відбувається в процесі партнерського проєктування, під час якого діти в мікрогрупах узгоджують зміст майбутнього художнього продукту. Вибір фрагментів умовної «Екологічної стежини» (чисте природне середовище, допомога тваринам, раціональне поводження з відходами, міні-теплиця на

підвіконні, збір дощової води) здійснюється шляхом обговорення, аргументації та взаємного прийняття рішень. У цьому контексті мовлення виступає провідним механізмом саморегуляції спільної діяльності, забезпечуючи перехід від множинності індивідуальних ідей до тимчасово впорядкованої структури групової взаємодії.

Наведемо приклади ідей поробок і мовленнєвих активностей дітей екологічного змісту у проєкті «Екологічна стежина».

Зупинка «Чистий ліс»

Художньо-продуктивні матеріали: картон (основа), сухе листя, гілочки, шишки, пластилін, зелений папір, фарби, пробки із пляшок, пластикові стаканчики, пакети, пляшки тощо.

Ідея поробок: створення лісових галявин з деревами, кущами, тваринами з та без слідів сміття.

Мовленнєві інструкції педагога: «Пригадайте, вихід вашої родини у ліс на збір грибів, чи було там чисто і затишно», «Поясніть одне одному, чому в лісі не повинно бути сміття. Відберіть із запропонованих матеріалів ті, які не можна залишати в лісі. Поясніть чому», «Обговоріть, які матеріали краще передадуть природу лісу».

Мовленнєві практики дітей: пояснення, аргументація, узгодження ролей.

Наведемо мовленнєві висловлювання дітей старшого дошкільного віку, що виникають під час роботи на зупинці «Чистий ліс».

Мовленнєве пояснення: «Коли ми з родиною ходили в ліс по гриби, там було гарно, бо не було сміття. Якщо люди залишають пляшки або пакети, ліс стає некрасивий, а також тварини можуть захворіти. Тому в лісі повинно бути чисто, щоб усім було добре жити». Це висловлювання має причинно-наслідкову структуру, опирається на власний досвід дитини, містить оцінні судження та узагальнення, що свідчить про сформованість елементів зв'язного монологічного мовлення.

Мовленнєва аргументація: «Я думаю, що пакети і пластикові пляшки не можна залишати в лісі, бо вони не зникають і тварини можуть у них заплутатися або ненароком з'їсти, що призведе до хвороби та загибелі. А листя і гілочки можна залишити, бо вони природні і стають землею. Тому сміття з пластику треба забирати з собою». На нашу думку, дитина наводить аргументи, порівнює матеріали за походженням, робить логічний висновок, що відповідає віковим можливостям старших дошкільників і свідчить про розвиток міркувально-доказового мовлення.

Класифікація матеріалів: «Листя, гілочки і шишки – це для лісу, з них ми зробимо дерева і кущі. А пробки, стаканчики і пляшки – це сміття, їх не можна залишати в лісі, ми їх покладемо окремо і покажемо, що їх треба забрати і викинути на смітник». Висловлювання демонструє вміння класифікувати предмети за екологічною ознакою, використовувати узагальнювальні поняття та мовні конструкції розподілу.

Мовленнєве узгодження ролей у мікрогрупі: «Давай ти зробиш дерева з гілочок і листя, а я з пластиліну зліплю зайчика. А ще хтось може показати сміття, але окремо, щоб було видно, що в чистому лісі його не має бути». Дитина

ініціює домовленість, чітко формулює пропозиції, узгоджує дії з партнерами та демонструє комунікативну ініціативу.

У процесі створення художнього образу «Чистого лісу» мовлення дітей старшого дошкільного віку виявляється у формах пояснення, аргументації, класифікації та узгодження спільних дій. Залучення відкритих художньо-продуктивних матеріалів екологічного спрямування актуалізує мовленнєву ініціативу дітей і створює умови для формування екологічно вмотивованих суджень у синергетичному просторі партнерської діяльності.

У процесі безпосередньої художньо-продуктивної діяльності система партнерської взаємодії набуває нелінійного характеру. Непередбачувані ситуації, пов'язані з властивостями матеріалів, зміною задуму або уточненням екологічного змісту, зумовлюють виникнення нових «точок біфуркації» (критичних моментів взаємодії). У цих моментах діти змушені вербалізувати власні труднощі, пропонувати альтернативні рішення, пояснювати екологічні наслідки певних дій. Мовлення в такій діяльності виконує не лише комунікативну, а й смислотворчу функцію, забезпечуючи перехід до нових рівнів організації спільного продукту.

Розглянемо зразки автентичної дитячої комунікації у процесі роботи на зупинці «Чистий ліс», які безпосередньо ілюструють наведене теоретичне положення. Приклади структуровано не за формальними типами мовлення, а за логікою виникнення «точок біфуркації», що є принципово важливим для синергетичного тлумачення партнерської художньо-продуктивної діяльності.

Перша «точка біфуркації» зумовлена властивостями матеріалу (зміна задуму внаслідок фізичних характеристик), ситуація, коли діти намагаються прикріпити сухе листя до картонної основи для створення кущів. Листя кришиться й не тримається. *Дитяча комунікація:* «Листя ламається і не приклеюється, воно сухе». «Тоді давай зробимо кущі з зеленого паперу, а справжнє листя покладемо вниз». «Так буде, як у лісі: листя лежить знизу, а зверху кущі зелені». У цій ситуації мовлення фіксує труднощі, ініціює альтернативу та породжує нове смислове рішення, що змінює початкову структуру художнього продукту.

Друга «точка біфуркації» пов'язана зі зміною екологічного задуму (уточнення смислу «чистоти» лісу) у ситуації, коли одна дитина пропонує використати пластикові пляшки як частину композиції. *Дитяча комунікація:* «Можна поставити пляшку тут, щоб було видно, що люди сміять». «Але й тоді ліс буде не чистий». «Можна зробити дві частини: тут чисто, а тут сміття, щоб показати, як не треба». Діти переходять від одновимірного образу до складнішої структури, у якій мовлення виконує смислотворчу функцію – формується екологічне узагальнення через художній контраст.

Третя «точка біфуркації» спричинена партнерською взаємодією (конфлікт пропозицій і пошук узгодженого рішення) у ситуації, де двоє дітей хочуть використати ті самі гілочки для різних об'єктів. *Дитяча комунікація:* Мовлення стає інструментом саморегуляції системи, що дозволяє зберегти цілісність партнерської діяльності та сприяє переходу до нового рівня організації спільного продукту.

Четверта «точка біфуркації» пов'язана з екологічними наслідками дій (осмислення впливу сміття на природу) у ситуації, коли діти вирішують, чи залишати пластиковий стаканчик у композиції. *Дитяча комунікація:* «Якщо стаканчик залишити в лісі, його може з'їсти тварина». «Тоді краще показати, що люди його забрали». «Можемо зробити сліди, що тут було сміття, але його прибрали». Висловлювання дітей демонструють перехід від простого зображення до символічного моделювання екологічної поведінки, що є показником смислотворчої функції мовлення.

Наведемо зразок узагальненої комунікації як результат нелінійного розвитку діяльності в ситуації, коли після завершення роботи діти осмислюють створену композицію.

Дитяча комунікація: «Спочатку ми просто хотіли зробити ліс, а тепер видно, що він чистий, бо сміття забрали». «Так краще, бо показує, як треба берегти природу». Діти вербалізують еволюцію задуму, що підтверджує нелінійний характер діяльності та здатність мовлення узагальнювати досвід спільної творчості. Зразки дитячої комунікації, зафіксовані в процесі створення художнього образу «Чистого лісу», підтверджують, що партнерська художньо-продуктивна діяльність має нелінійний характер і розгортається через послідовність «точок біфуркації», спричинених матеріальними, смисловими та комунікативними чинниками. У цих моментах мовлення дітей виступає не лише засобом взаємодії, а й механізмом смислотворення, що забезпечує перехід до нових рівнів організації спільного продукту.

Завершальний етап діяльності – інтеграція окремих художніх результатів у спільний просторово-змістовий об'єкт – умовну «екологічну стежину». Колективне обговорення створеного продукту спрямоване на усвідомлення його цілісного змісту та ціннісного повідомлення. Діти презентують власні роботи, пояснюють їх призначення, узагальнюють екологічні ідеї, що були втілені у творчому процесі – композиціях «Лісові галявини» та «Річка без сміття», макетах годівничок для птахів, моделях контейнерів для сміття, баках для збору дощової води, міні-теплиці для мікрозелені на підвіконні. На цьому етапі активно розвивається зв'язне монологічне мовлення, вміння логічно структурувати висловлювання та узгоджувати власну позицію з позиціями інших.

Рефлексивне осмислення партнерської художньо-продуктивної діяльності сприяє формуванню мовленнєвої самодетермінації дошкільників. Вербалізація власного досвіду, оцінка результатів спільної роботи та співвіднесення художніх образів із реальними екологічними практиками дозволяють дітям усвідомити себе активними суб'єктами діяльності. У синергетичному вимірі мовлення постає як механізм внутрішнього впорядкування досвіду та особистісного розвитку.

Висновки. Отже, партнерська художньо-продуктивна діяльність організована на засадах партнерського підходу, створює багатовимірний освітній простір для формування мовленнєвої компетентності дітей старшого дошкільного віку. Виникнення та розгортання «точок біфуркації» у процесі спільної творчості забезпечує умови

для розвитку діалогічного, монологічного й рефлексивного мовлення, що сприяє становленню гармонійної, творчої, самодетермінованої особистості дитини.

Подальші наукові розвідки можуть бути спрямовані на аналіз професійної позиції педагога в партнерській художньо-продуктивній діяльності як чинника мовленнєвого розвитку дошкільників. Перспективним є вивчення педагогічних

умов і мовленнєвих дій вихователя, що сприяють виникненню «точок біфуркації» та підтримують продуктивну дитячу комунікацію в ситуаціях вибору, невизначеності або конфлікту ідей. Це відкриває можливості для розроблення методичних моделей підготовки педагогів до фасилітативної взаємодії з дітьми та впровадження партнерських практик у різних видах діяльності дошкільників.

Список використаних джерел

1. Барда С. І. Підготовка майбутніх учителів початкової школи до реалізації синергетичного підходу в процесі педагогічної взаємодії : дис. ... д-ра філософії. Полтава, 2021. 317 с.
2. Білик Н. І. Позитивна взаємодія учасників шкіл новаторства України: реалії, практичні досягнення, перспективи. *Мережа шкіл новаторства України: розвиток професійної компетентності керівних, науково-педагогічних і педагогічних працівників у контексті реалізації неперервної освіти* : монографія IV Всеукр. наук. онлайн-конф. з міжнародною участю / за наук. ред. Н. І. Білик. Вінниця : ТВОРИ, 2025. С. 18–26. DOI: <https://doi.org/10.33272/conf.PANO.2025.27.11> (дата звернення: 05.01.2026 р.)
3. Богуш А. М., Гавриш Н. В. Дошкільна лінгводидактика. Теорія і методика навчання рідної мови : підручник. Київ : ВД «Слово», 2015. 704 с.
4. Вільхова О. Г., Манжелій Н. М., Фазан Т. П. Виховання доброзичливості у дітей дошкільного віку. *Імідж сучасного педагога*. 2024. № 3 (216). С. 85–88. DOI: [https://doi.org/10.33272/2522-9729-2024-3\(216\)-85-88](https://doi.org/10.33272/2522-9729-2024-3(216)-85-88)
5. Вознюк О. В. Синергетичний підхід до професійно-педагогічної підготовки творчого вчителя. *Професійна педагогічна освіта: акме-синергетичний підхід* : монографія / за ред. О. А. Дубасенюк. Житомир : Вид-во ЖДУ ім. І. Франка, 2011. С. 280–300.
6. Гавриш Н. В. Сучасне заняття в дошкільному закладі : навч.-метод. посіб. / ЛНПУ ім. Т. Шевченка. Луганськ : Альма-матер, 2007. 494 с.
7. Електронна версія «Великої української енциклопедії». URL: <https://cutt.ly/mthOUxlp> (дата звернення: 05.01.2026 р.)
8. Зімакова Л. В. Партнерська взаємодія з дитиною як основа сталого майбутнього. *Імідж сучасного педагога*. 2025. № 2 (221). С. 5–11. DOI: [https://doi.org/10.33272/2522-9729-2025-2\(221\)-5-11](https://doi.org/10.33272/2522-9729-2025-2(221)-5-11)
9. Кіндрат І. Організація роботи дошкільників в малих групах : посібник для вихователів. ЮНІСЕФ, ВГО «АПДО», 2023. 34 с.
10. Піроженко Т. О. Комунікативно-мовленнєвий розвиток дошкільника. Тернопіль : Мандрівець, 2010. 152 с.
11. Шульга Л. Упровадження технології розвитку творчих здібностей дітей дошкільного віку на заняттях із малювання. *Актуальні питання гуманітарних наук*. 2019. Вип 23, т. 3. С. 179–183.

References

1. Barda, S. I. (2021). *Pidhotovka maibutnykh uchyteliv pochatkovoї shkoly do realizatsii synerhetychnoho pidkhodu v protsesi pedahohichnoi vzaemodii [Preparing future primary school teachers for the implementation of a synergistic approach in the process of pedagogical interaction]*. (PhD diss.). Poltavskiy natsionalnyi pedahohichnyi universytet imeni V. H. Korolenka. Poltava [in Ukrainian].
2. Bilyk, N. I. (2025). *Pozytyvna vzaemodiia uchasnykyv shkil novatorstva Ukrainy: realii, praktychni dosiahnennia, perspektyvy [Positive interaction of participants of innovation schools in Ukraine: realities, practical achievements, prospects]*. In N. I. Bilyk (Ed.), *Merezha shkil novatorstva Ukrainy: rozvytok profesiinoї kompetentnosti kerivnykh, naukovo-pedahohichnykh i pedahohichnykh pratsivnykyv u konteksti realizatsii nepererвної osvity [Network of Innovative Schools of Ukraine: development of professional competence of managerial, scientific and pedagogical and pedagogical workers in the context of the implementation of continuing education]*: monohrafiia IV Vseukrainskoi naukovoї onlain-konferentsii z mizhnarodnoiu uchastiu (pp. 18-26). Vinnytsia: TVORY. DOI: <https://doi.org/10.33272/conf.PANO.2025.27.11> [in Ukrainian].
3. Bohush, A. M., & Havrysh, N. V. (2015). *Doshkilna lnhvodydaktyka. Teoriia i metodyka navchannia ridnoi movy [Preschool linguistic didactics. Theory and methodology of teaching the native language]*: pidruchnyk. Kyiv: VD «Slovo» [in Ukrainian].
4. Vilkhova, O. H., Manzhelii, N. M., & Fazan, T. P. (2024). *Vykhovannia dobrozchlyvosti u ditei doshkilnoho viku [Cultivating kindness in preschool children]*. *Imidzh suchasnoho pedahoha [The image of a modern teacher]*, 3 (216), 85-88. DOI: [https://doi.org/10.33272/2522-9729-2024-3\(216\)-85-88](https://doi.org/10.33272/2522-9729-2024-3(216)-85-88) [in Ukrainian].
5. Vozniuk, O. V. (2011). *Synerhetychnyi pidkhid do profesiino-pedahohichnoi pidhotovky tvorchoho vchytelia [Synergistic approach to professional and pedagogical training of a creative teacher]*. In O. A. Dubaseniuk (Ed.), *Profesiina pedahohichna osvita: akme-synerhetychnyi pidkhid [Professional Teacher Education: An Acme-Synergistic Approach]*: monohrafiia (pp. 280-300). Zhytomyr: Vyd-vo ZhDU im. I. Franka [in Ukrainian].
6. Havrysh, N. V. (2007). *Suchasne zaniattia v doshkilnomu zakladi [Modern preschool lesson]: navch.-metod. posib. LNPU im. T.Shevchenka. Luhansk: Alma-mater [in Ukrainian]*.
7. *Elektronna versiiia «Velykoї ukrainskoї entsyklopedii» [Electronic version of the "Great Ukrainian Encyclopedia"]*. Retrieved from <https://cutt.ly/mthOUxlp> [in Ukrainian].
8. Zimakova, L. V. (2025). *Partnerska vzaemodiia z dytynoiu yak osnova staloho maibutnoho [Partnership with a child as the basis for a sustainable future]*. *Imidzh suchasnoho pedahoha [The image of a modern teacher]*, 2 (221), 5-11. DOI: [https://doi.org/10.33272/2522-9729-2025-2\(221\)-5-11](https://doi.org/10.33272/2522-9729-2025-2(221)-5-11) [in Ukrainian].
9. Kindrat, I. (2023). *Orhanizatsiia roboty doshkilnykyv v malykh hrupakh [Organization of work of preschoolers in small groups]: posibnyk dlia vykhovateliv. YUNISEF, VHO «APDO» [in Ukrainian]*.
10. Pirozhenko, T. O. (2010). *Komunikatyvno-movlennievyy rozvytok doshkilnyka [Communicative and speech development of a preschooler]*. Ternopil: Mandrivets [in Ukrainian].
11. Shulha, L. (2019). *Uprovadzhennia tekhnolohii rozvytku tvorchykh zdibnostei ditei doshkilnoho viku na zaniattiakh iz maliuвання [Implementation of technology for developing creative abilities of preschool children in drawing classes]*. *Aktualni pytannia humanitarnykh nauk [Current issues in the humanities]*, 23, 3, 179-183.

Дата надходження до редакції авторського оригіналу: 07.01.2026